

Aan: Presidium van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Datum: 1 februari 2026
Betreft: Jaarverslag 1 januari t/m 31 december 2025
Ons kenmerk: COI.jaarverslag.2025

Jaarverslag

Dit jaarverslag van het College van onderzoek integriteit (hierna: het College) van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft betrekking op de periode van 1 januari tot en met 31 december 2025.

In de Regeling Toezicht en handhaving Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (hierna: de Regeling) is bepaald (art. 4) dat het College jaarlijks in februari zijn jaarverslag aan het Presidium zendt, waarna het Presidium dit openbaar maakt.

Samenstelling van het College

In de verslagperiode was het College als volgt samengesteld:

- mevrouw mr. Z.J. Oosting, voorzitter
- de heer drs. F.M.H. van Dijk, lid (tot 20 april 2025)
- de heer dr. P. Overeem, lid
- mevrouw mr. P.F.L.M. Tielens-Tripels, lid (per 13 mei 2025)

Informatie over relevante (eerdere) functies van de Collegeleden is te vinden op de website van de Tweede Kamer, onder 'Kamerleden en commissies' > 'Integriteit en openbare registers'.

Verantwoording en vertrouwelijkheid

Jaarlijks legt het College publieke verantwoording af over zijn werkzaamheden door middel van het jaarverslag. Daarnaast stuurt het College zijn rapportages over behandelde klachten/meldingen naar het Presidium; het Presidium gaat vervolgens over tot (al dan niet gedeeltelijke) publicatie van deze rapportages.

Het College verstrekt verder nooit inhoudelijke informatie over klachten/meldingen en onderzoeken. Het College is geen bestuursorgaan en functioneert onafhankelijk van de Tweede Kamer. Het valt daarmee niet onder de Wet Open Overheid (Woo).

Wel hebben twee Collegeleden bij wijze van uitzondering in september 2025 een kranteninterview gegeven om de taakopvatting van het College aan het bredere publiek toe te lichten.¹

Het College heeft de opdracht om na zes jaar relevante documentatie over te dragen aan de Tweede Kamer ter archivering, met indien nodig een embargo van tien jaar. In dit verslagjaar is daarvan nog geen sprake, want het College is in april 2021 ingesteld. Wel zijn reeds voorbereidende afspraken gemaakt met de archiefdienst van de Tweede Kamer over het type stukken dat t.z.t. dient te worden overgedragen.

¹ 'Waardigheid Tweede Kamer mag niet geschonden worden', *Algemeen Dagblad*, 29 september 2025.

Ondersteuning

Het College wordt bij zijn werkzaamheden ondersteund door twee secretarissen en administratief medewerkers die werkzaam zijn bij het CAOP in Den Haag. Deze ondersteuning is van groot belang voor het goed functioneren van het College.

Vergaderingen

Het College heeft in het verslagjaar 10 keer vergaderd, waarvan eenmaal online. Verder zijn lopende zaken vaak via e-mail of telefoon afgestemd.

Ook heeft in 2025 het gebruikelijke afstemmingsoverleg plaatsgevonden met de Adviseur integriteit van de Tweede Kamer, dhr. G.J.A. Hamilton en met de manager 'Sociale Veiligheid' van de Tweede Kamer, mw. G. Vrielink. Afgesproken is deze overleggen minstens eenmaal per jaar te hebben.

Lidmaatschap ENPE

Op 26 maart 2025 heeft het Presidium ingestemd met het voorstel van het College om lid te worden van het *European Network for Public Ethics* (ENPE), een platform voor kennisuitwisseling van vergelijkbare Europese parlementaire of gouvernementele integriteitsinstanties. Dit lidmaatschap is vervolgens door het ENPE toegekend.

Opvolging aanbevelingen 2024

Op 26 maart 2025 heeft het College zijn jaarverslag 2024 toegelicht in het Presidium. Daarin deed het College enkele aanbevelingen, die vervolgens door het Presidium zijn voorgelegd aan de Tweede Kamer:

1. Ten eerste om bij het sanctioneren van een Kamerlid voortaan te vermelden dat het handelen in strijd met het sanctiebesluit van de Kamer ook weer gezien wordt als een schending van de Gedragscode en dus, op eigen initiatief van het College, onderzocht kan worden en door de Kamer gesanctioneerd kan worden (conform artikel 13a van de Regeling).
2. Ten tweede om, als een Kamerlid een aanwijzing krijgt opgelegd, in het sanctiebesluit een termijn op te nemen waarbinnen de aanwijzing moet zijn opgevolgd, waarbij het College per geval een passende termijn zal voorstellen.²

Deze voorstellen zijn op 1 april 2025 door de Tweede Kamer aanvaard.

Ervaringen met de nieuwe Regeling en Gedragscode

In het verslagjaar heeft het College gewerkt met de gewijzigde Regeling en Gedragscode die op 12 september 2024 van kracht zijn geworden. Hierbij heeft het College wisselende ervaringen opgedaan.

Er is meer duidelijkheid gecreëerd door de nieuwe bepaling (art. 9.3) die zegt dat het College de verantwoordelijkheid heeft om een rapportage na publicatie naar de melder te sturen. Hetzelfde geldt voor de nieuwe bepaling (art. 13a) die zegt dat het niet-nakomen van een sanctiebesluit van de Kamer gelijk staat aan een overtreding van de Gedragscode, zeker nu deze bepaling is aangevuld met het Kamerbesluit dat het College in zulke gevallen

² Brief TK 35351 nr. 30 (Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal).

College van onderzoek integriteit

JAARVERSLAG 2025

op eigen initiatief een onderzoek kan instellen (zie hierboven). Het College is verder positief over de mogelijkheid van een *voorwaardelijke schorsing* (naast een aanwijzing, berisping of schorsing). Van deze mogelijkheid heeft het College ook al gebruik gemaakt.

Zoals ook is vermeld in het jaarverslag 2024 betreurt het College de versobering van de Gedragscode die in 2024 is doorgevoerd. De Gedragscode bevat nu slechts vier gedragsregels (over onafhankelijke ambtsuitoefening in het algemeen belang; het niet-accepteren van giften of gunsten gericht op beïnvloeding; het voldoen aan de registratieverplichtingen; en het niet-misbruiken van vertrouwelijke informatie. Deze vier gedragsregels zijn eigenlijk ontoereikend voor een volwaardige Gedragscode.

Bij de wijzigingen in 2024 is de zinsnede uit de oude paragraaf Reikwijdte over "gedragingen die het gezag of de waardigheid van de Kamer in ernstige mate schaden" verplaatst naar de Toelichting op Gedragsregels 1 en 2. In het afgelopen jaar is gebleken dat deze verplaatsing vragen oproept en dat het nu nog onduidelijker is wat de status van deze zinsnede is. Dat een Kamerlid zich moet onthouden van gedragingen die het gezag van de Kamer in ernstige mate aantasten, ziet het College als een waardevolle gedragsregel die goed past binnen een volwaardige Gedragscode. Het College pleit er daarom opnieuw voor om deze zinssnede als gedragsregel op te nemen in de Gedragscode (en dus te verwijderen uit de Toelichting). Het College merkt hierbij op dat de wijze waarop de bewuste zin nu is geformuleerd voldoende waarborgen biedt voor een terughoudende toetsing. Er staat immers duidelijk dat het moet gaan om een aantasting 'in ernstige mate' van het gezag en de waardigheid van de Kamer (als instituut).

Binnengekomen klachten/meldingen

In 2025 zijn bij het College in totaal 83 meldingen binnengekomen. Hierbij moet worden aangetekend dat deze betrekking hadden op 32 verschillende gedragingen, doordat:

- één cluster meldingen (kenmerk COI.2025.0542) 16 keer door verschillende burgers is gedaan over dezelfde gedraging (buiten de Kamervergadering, via sociale media).
- één cluster meldingen (kenmerk COI.2025.0543) 37 keer door verschillende burgers is gedaan over dezelfde gedraging (buiten de Kamervergadering).

Het College heeft besloten deze meldingen te clusteren en ze gezamenlijk te behandelen, maar ze voor de statistieken in dit jaarverslag wel afzonderlijk te tellen ($30+16+37=83$).

Appendix 1 laat zien op welk type gedragingen de meldingen betrekking hadden. Afgezien de stijging in het totaal aantal meldingen door de twee genoemde clusters, vertoont het overzicht geen grote bijzonderheden. Net als in eerdere jaren gingen de meeste meldingen over gedragingen/uitingen die gedaan zijn tijdens én buiten de Kamervergaderingen en over het niet-registreren van nevenactiviteiten en neveninkomsten. Andere meldingen kwamen veel minder voor.

Beoordeling klachten/meldingen

Appendix 2 laat zien hoe het College de binnengekomen meldingen heeft beoordeeld. Van de 83 ingediende meldingen waren er aan het eind van het jaar 23 verwerkt. Een behoorlijk aantal meldingen (namelijk 60) oftewel 'zaken' (namelijk 9) is dus nog in behandeling. Dit komt doordat deze aan het eind van het jaar zijn binnen gekomen en/of het onderwerp zijn van langer lopend onderzoek.

Net als in eerdere jaren had het merendeel van de meldingen betrekking op gedragingen of op personen die niet vallen binnen de Gedragscode. Deze hadden bijvoorbeeld

College van onderzoek integriteit

JAARVERSLAG 2025

betrekking op de orde van Kamervergaderingen (die de verantwoordelijkheid is van de Voorzitter en uiteraard van Kamerleden zelf) c.q. de wijze van voorzitten (waarover de Kamer zelf gaat), of op personen die geen lid (meer) zijn van de Tweede Kamer. Daarnaast hadden vrij veel meldingen betrekking op politieke gedragingen/uitingen buiten Kamervergaderingen die vielen onder de vrijheid van meningsuiting die ook voor Kamerleden geldt. Bij een klein deel van deze meldingen zag het College wel aanleiding om het betreffende Kamerlid op de hoogte te stellen van de melding en de reactie van het College.

Behandelde klachten/meldingen

Bij aanvang van het verslagjaar 2025 waren twee meldingen uit 2024 nog in behandeling:

- Eén daarvan (kenmerk COI.2024.0510) had betrekking op het niet-opvolgen van een aanwijzing van de Kamer en op het niet-registreren van nevenfuncties en neveninkomsten. Het College heeft over deze zaak een rapportage geschreven. Naar aanleiding van deze rapportage heeft de Kamer, op advies van het College en op voorstel van het Presidium, besloten om het betreffende Kamerlid de volgende sancties op te leggen: een hernieuwde aanwijzing, een berisping en een voorwaardelijke schorsing (met een hersteltermijn van een maand) van 14 aaneengesloten kalenderdagen. Deze schorsing is geëffectueerd van 1 juli tot en met 14 juli 2025.
- Het andere onderzoek dat reeds in 2024 was gestart (kenmerk COI.2024.511), had eveneens betrekking op het niet-opvolgen van een aanwijzing van de Kamer tot registratie van nevenactiviteiten. In het onderzoek bleek echter dat de nevenactiviteiten waarover deze melding was gedaan, niet langer geregistreerd stonden in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Conform art. 7.3 van de Regeling heeft het College daarop besloten het onderzoek te beëindigen en geen rapportage te schrijven. Het Kamerlid en de melder zijn hierover geïnformeerd.

In de loop van het jaar zijn in totaal 9 nieuwe meldingen in behandeling genomen:

- Naar aanleiding van een melding (kenmerk COI.2025.0541) over een mogelijk incorrecte registratie is een vooronderzoek gestart. Dit onderzoek is nog niet afgerond.
- Naar aanleiding van een cluster van 16 meldingen (kenmerk COI.2025.0542) over gedragingen gedaan buiten de Kamervergaderingen is eveneens een vooronderzoek gestart. Dit onderzoek is nog niet afgerond.
- Naar aanleiding van een serie meldingen (kenmerk COI.2025.0545-0551) over het niet-registreren van nevenactiviteiten en neveninkomsten zijn ook vooronderzoeken gestart. Deze onderzoeken zijn nog niet afgerond.

Medewerking door Kamerleden

Het overgrote deel van de Kamerleden met wie het College contact heeft gezocht, heeft snel en adequaat gereageerd. Bij sommige meldingen over het niet (volledig) registreren van nevenactiviteiten kon hierdoor voorkomen worden dat het College een onderzoek moest starten. Helaas waren er ook in 2025 een paar Kamerleden die geen medewerking wilden geven aan de onderzoeken van het College. De Regeling vereist zulke medewerking wel, namelijk in artikel 7.2 ("Het Kamerlid verleent medewerking aan dat verzoek [om

College van onderzoek integriteit

JAARVERSLAG 2025

informatie].”) en in artikel 8.4 (“Het Kamerlid verleent de medewerking die door het College in het kader van zijn onderzoek wordt verlangd.”).

Het College hanteert als regel, dat wanneer een overtreding van de Gedragscode wordt vastgesteld, het niet-meewerken met het onderzoek als een verzwarende omstandigheid kan gelden die kan leiden tot het aanbevelen van een zwaardere sanctie. Als Kamerleden medewerking weigeren, zal het College dit in zijn rapportages en jaarverslagen altijd vermelden.

Aanbevelingen aangaande de Gedragscode en Regeling

Volgens de Regeling kan het College “in zijn jaarverslag aanbevelingen doen die strekken tot een wijziging van de gedragscode of een verduidelijking geven van de gedragscode” (art. 4.2).

Het is het College bekend dat onderzocht wordt op welke wijze het tegengaan van vormen van ongewenst c.q. grensoverschrijdend gedrag door Kamerleden vorm gegeven kan worden. Het College acht het van belang dat bij dat onderzoek ook gekeken wordt wat de voor- en nadelen zijn van het formuleren van een gedragsregel in de Gedragscode over dit onderwerp. In verband hiermee wil College aan het Presidium de volgende aanbeveling doen:

- Om in overleg met het College te (laten) onderzoeken of het wenselijk is dat het College een rol krijgt in het tegengaan van vormen van ongewenst c.q. grensoverschrijdend gedrag (begaan door Kamerleden jegens andere Kamerleden, medewerkers of derden) die nu niet onder de Gedragscode vallen.

Voorts beveelt het College aan:

- Om de Kamer voor te stellen om aan de Gedragscode een duidelijk geformuleerde Gedragsregel toe te voegen die zegt dat Kamerleden zich dienen te onthouden van gedragingen die het gezag of de waardigheid van de Tweede Kamer in ernstige mate schaden – of woorden van vergelijkbare strekking. De zinsnede hierover die nu in de Toelichting op Gedragsregels 1 en 2 staat, dient dan te worden geschrapt.
- Om bij het opleggen van een sanctiebesluit aan een Kamerlid rekening te houden met de recesperiodes van de Kamer.

Het College gaat graag met het Presidium in gesprek over deze drie aanbevelingen.

Appendix 1: Gedragingen waarover meldingen zijn gedaan

	2021 10 mnd	2022 11 mnd	2023	2024	2025³
Gedrag wel genoemd in Gedragscode					
1. Schaden algemeen belang	0	2	2	0	16*
2. Ongewenste giften en gunsten	0	1	0	0	0
3. Schending registratieverplichting	4	18	12	6	10
4. Misbruik vertrouwelijke informatie	0	0	0	0	0
5. Schending regels van de Kamer	8	6	1	0	n.v.t.
6. Niet-opvolgen van sanctie Kamer	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2	0
Subtotaal	12	27	15	8	26
Gedrag niet genoemd in Gedragscode					
Gedraging/uiting tijdens vergadering	52	35	5	18	6
Gedraging/uiting buiten vergadering	32	241	8	18	46
<i>Waarvan op sociale media:</i>	<i>27</i>	<i>142</i>	<i>7</i>	<i>3</i>	<i>2</i>
Wijze van voorzitten vergadering	9	4	3	3	2
Algehele onvrede politiek	2	6	9	0	0
Onduidelijk welke gedraging	1	0	4	0	1
Overig	0	1	2	2	2
Subtotaal	96	287	31	41	57
Totaal	108	314	46	49	83

* Deze 16 meldingen bevatten de geclusterde meldingen COI.2025.0542 en COI.2025.0543 (zie uitleg in de tekst).

³ In 2024 heeft het College besloten om vanaf 2025 per melding niet langer alleen het belangrijkste type gedraging te tellen, maar alle onderdelen van de melding apart te tellen. De meldingen bleken echter voldoende eenduidig voor een enkelvoudige registratie.

Appendix 2: Beoordeling van de meldingen

	2021 10 mnd	2022 11 mnd	2023	2024	2025
Klacht/melding niet in behandeling genomen					
Voldeed niet aan formele vereisten	7	12	9	2	0
Kennelijk ongegrond	4	12	10	4	2
Betrof niet-Kamerlid	3	14	9	6	8
Betrof mogelijk strafbaar feit	0	10	0	0	0
Betrof orde van vergadering	11	35	4	21	8
Betrof uiting voor 1 april 2021	0	81	0	0	0
Betrof politieke uiting	79	137	7	10	4
Reeds ingediend en behandeld	2	1	0	0	1
Ingetrokken door klager/melder	0	2	0	0	0
Subtotaal	106	304	39	43	23
Klacht/melding wel in behandeling genomen					
Onderzocht, geen rapportage	0	1	1	4	0
Onderzocht, wel rapportage	1	3	5	0	0
Onderzoek nog niet afgerond	1	6	1	2	60*
Subtotaal	2	10	7	6	60
Totaal	108	314	46	49	83

* Deze 60 meldingen bevatten de geclusterde meldingen COI.2025.0542 (16 meldingen) en COI.2025.0543 (37 meldingen) (zie uitleg in de tekst). Er zijn onderzoeken naar 9 verschillende 'zaken' gaande.